

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, A. M.DC.XXIX

Dominica Qvarta Adventvs.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56232)

Spiremus : cuius nos participes efficiat , qui eandem dare potest , Pater & Filius & Spiritus Sanctus . Amen .

DOMINICA QVARTA ADVENTVS .

Partes .

1. Quod predicanda poenitentia .
2. De regnorum diuisione .
3. De mundi inconstantia .
4. Diuisionem regni esse praesagium excidij .
5. De Ioannis solitudine .
6. De eius ad homines egressu .
7. De voce eius ad parandam viam Deo .

Anno quingentesimo Imperij Tiberij Caesaris . Luc . 3 .

FIGVRA .

Num . 10 .

IVSSIT olim Dominus tubas duas argenteas confari , quarum vna quidem populus ad epulum , altera vero ad praelium inuitaretur . Denotare voluit , se in lege Euangelica , post caeremonias Moesicas sepultas , duas alias tubas praeparaturum , Iesum Christum scilicet , qui vniuersum orbem ad praeliandum accenderet , quippe qui postea in mundum se , non vt pacem , sed arma & gladium afferret , venisse testatus sit : aliam vero quae omnes ad caeleste aeternae beatitudinis epulum inuitaret . Ioannem videlicet Baptistam , tubam illam regiam , quae hodie in deserto clangit , omnesq; ad vias Messiae praeparandas & digna poenitentiae opera facienda adhortatur . hanc in hodierno Euangelio strepentem audire videor , & auribus meis insonantem : cuius clangorem vt & vos intelligatis , Spiritus sancti opem , gloriosissimae Virginis Mariae , pauperum patronae suffragio concitatum imploremus : ideoq; omnes in genua prouoluti *Aue Maria* recitemus .

Ezech . 2 .

Summus ille Deus cum vnum e Prophetis suis , vt praenem ad Israelitas mitteret , qui vias suas & praecpta denuntiaret : manum illi monstrauit quae librum teneret , interius & etiam exterius exaratum , lamentationibus , & carminibus , ac tribulationibus ple-

Tom . 1 . Pars Hyemalis .

num . Attentius aenigma hoc consideranti in mentem venit , volumen hoc sacrae Scripturae imaginem & symbolum esse , quae & lamenta & praesones , id est , maledictiones & benedictiones , minas & munera , flagella & praemia contineat : & hanc omnem praenem Euangelicum euoluere , auditoribusq; explanare debere , Mystetium porro denotat , ei qui a Deo se missum existimat , in praemis curae esse debere , lamentationes , lacrymas , & poenitentiam praedicare .

Id iam olim praedixerat Psalmista cum diceret , *Euntes ibant & flebant , mittentes semina sua* . Id est , praedicatores Ecclesiae sementem suam , Euangelium , inquam , Dei , non nisi flendo tradebant : hoc est , nihil nisi poenitentiam & lacrymas docebant . Cui adiungatur egregia illa Hieronymi in hunc locum scribentis sententia : *Ille doctor Ecclesiasticus est , qui lacrymas non risum mouet . & illa ad Nepotianum , Docente in Ecclesia non clamor populi sed gemitus suscitentur . Lacryma auditorum , laudes tuae sint* .

Psalm . 125 .
Lacrymas doctor Ecclesiasticus praedicat .

Egregium huius rei in Apocal . emblemata legitur . Vidit Ioannes septem olim Angelos , niuis uestibus , & lineis stolis subtilissimis indutos , auroque cinctos , qui phialas aureas ira Dei plenas manibus gestabant , quas in terram effunderet . Rupertus , Beda , Haymo alijq; doctrina & sanctitate illustres , mysticos Angelos hanc visionem exponentes , per Angelos hos , praedicatoros & doctores Ecclesiasticos intelligunt , quos Angelorum nuntiorumque caelestium instar , irae diuinae phialas in manus sumere oportet , minasq; intentando , & supplicii peccantibus destinatis terrendo , delinquentes in viam iustitiae reducere , & ad lacrymas salutare poenitentiamq; a semine vitiorum traducere . Phialas autem aureas hic adhibeant necesse est , quia non nisi caritate , amore , & honoris diuini zelo accensos ad docendum par est accedere .

Apoc . 15 .
Concionatores Angelos comparantur .

Mare quoddam aeneum in sacra Scriptura detego , quod duodecim bobus innitebatur . Maris huius abyssum fundumq; rimatus & perscrutatus : reperio per boues hos , Patres bobus maiores & Interpretes , Concionatores Ecclesiae intellexisse , qui suis vniuersam Ecclesiae sustinenti molem , & malorum , aenigma dinumque iu-

Exod . 30 .
Reg . 7 .
Comparati re aeneum iustitiam sustinenti bobus .

Et dicij

dicij inquam extremi, suppliciorum, minarum, poenitentia: que Oceanum, humeris debent sustinere. Conceptum hunc hoc modo intellexit Apostolus ad Corinthios scribens, *Non alligabis os boni trivanti, id est, praedicatori: quod & calculo suo confirmat Gregorius Pontifex.*

1. Cor. 9. Lib. 2. cur. pass. 6. 3.

Hinc quoque est quod Ecclesiastae & Doctores in sacris literis, tubis clangentibus comparantur, ut Isaias c. 58. *Clama, ne cesses. quasi tuba exalta vocem tuam, & annuntia, opus meo scelerum, quod domus Iacob peccata eo. u.* Ut autem tuba belli signum est, magnumque audientibus terrorem & horrorem incutit, milites quoque ad praehandum accendit; ita concionatorem, velut buccinam agminum Dei nihil quam terrorem, iudicia divina, poenas tartareas, mortis horrorem, demonum furorem & tyrannidem docere oportet, omnes denique mortales ad bellum demonibus inferendum animare.

Rom. 7. in Iosue.

Iussit olim Dominus, teste Origene, duas tubas argenteas fieri, sed malleo adaptatas & coccinatas; ductiles sed non fusiles, eo quod concionatores e sacris Scripturis diversos sensus & argumenta depromere debent, quibus bellum peccatoribus denuntiant: ita scilicet id exponit ex Moralibus Gregorius. Sed tubae hae argenteae sunt oportet, malleo concinnatae, & in incude coartatae, quod nihil in Ecclesia producere & denuntiare eos oporteat, quod non poenitentiam & veritatem spirat. Horum de numero Ecclesiastarum erat David vates cum diceret, *Ecclesia mea non prohibebo, Domine tu es: si:* perinde ac si diceret, nostri Domine, nunquam veritatem me reticuisse, imo vero nullae me minae, nullusque poenarum merus a poenitentia peccatoribus denuntianda deterrebunt.

Isai. 30. c. 7.

Psalm. 39.

Prima concilio S. Ioan. Chryso. cum ad Episc. promotus esset.

Inter hos quoque censeri debet Ioannes Chrysostramus, qui, eo ipso quo in cathedra Constantinopolitanam sublimatus est die, coram Imp. Arcadio atque vniuersa nobilitate, magnaque Episcoporum multitudine ita concionem exorsus est: *Nos qui ineffabilibus Donationibus ideo ad vos venimus, ut voluntate eius iustificemur, hoc primum verbum a Christo & diuino eius praecursore accipientes vobis annuntiamus, Poenitentiam agite, & propin-*

quas enim renum caelorum. Hic autem vobis assidue in memoria reuocare non grauabor, nulla difficultate impediar, quae non eam vobis perisuo inculcem Hi scilicet erant Ecclesiastae, quales scriptura sacra exegit, non vero palpones & adulatores.

Prohibuit olim Deus, ne quis mel aut fermentum in sacrificium offerret, sed saltem quantum vellet. Verba legis haec sunt, *Nec quicquam fermenti ac in illis adhibetur in sacrificio Domini* Quoddam sacrificij genus est praedicatorio, sed nihil in eam fermenti passionum aut prauorum affectuum, nihil mellis adulationis aut assentationis inferendum sed tantum minarum, poenitentiae terrorisque quantum quisque voluerit. Haec fortasse est ratio, cur tam exiguus aut vix vllus conciones nostras sequatur fructus, eo quod ad poenitentiam auditores non adhortemur: peccatores non corripiamus, ut veteres illi a Deo missi Prophetae, Isaias, Ieremias, Ezechiel, Osee, Amos, Ioch, Ionas, atque alij innumeri facere, quorum singulae periodi poenitentiam suadent, & peccatoribus minas intentant.

Quinto regni Roboam anno, Sefac Aegypti rex in Iudaeam ascendens, Ierusalem ingressus, templum augustissimum despoliauit, & parati clypeum & scuta aurea, quae Salomon rex parauerat, diripuit. Horum deinde loco Roboam rex Roboam area constituit, tradiditque eadem in manus scutatorum. Allegoriam haec proposito adaptando, dico primitiuae & nascentis Ecclesiae praedicatorum scutorum aureorum instar extitisse, inimicis se obicere & opponere non verentes, zelo & caritate accensos: at modo lucidum illud & rutilans aurum in aes commutatam, esse concionatores se iam a neos factos. Auditorum gratiam captantes, eorumque auribus inservientes, ac nudum iis sonum, amisso maiore tinnitibus superesse, eum vitia coarguere non audeant, veritatem dicere subterfugiat, imo, quod deterius & deplorandum maxime cum ipsam poenitentiam vitaeque emendationem suadere pra pudore detrectent. Ipsa vero Cantorum sponsa vocem concionatoris querula & gemebunda turturis voci visa est comparasse, *Vox turturis audita est in terra vocis Cant.*

ATA.

Matth. 3. *Luc. 3.* *Gen. 46.* *Matth. 2.*
fra. Theodoretus verba hæc exponens sen-
 sum nostrum quam proxime secutus ait:
 Turturum nominat aduentus sui Prophetam &
 praeiorem, cuius vox est poenitentia prædica-
 tio, Sc Bene quidem Theodorete; nam vi-
 dere, vt hodie in deserto instar turturis ge-
 mat, ac nonnisi poenitentia suos edoceat,
 Parate viam Domini, rectas facite semitas eius.
 & tempore quidem peropportuno: cum vi-
 delicet per vniuersam terræ superficiem pec-
 cata dominarentur, impiique per omnia in-
 ualescerent, Tiberius Romanum imperium
 regeret, Iudæam Pilatus, Synagogam An-
 nas & Caiphas moderarentur. Ita quippe in
 Euangelio legimus, Anno quinquagesimo im-
 perij Liberij Caesaris procurante Pontio Pilato
 Iudæam. Hæc expositurus, Primo Principes
 & rectores hos, ac tempus quo Ioannes do-
 cere coepit exponam, deinde concionem ad-
 monitionemq; ipsius latius deducam.

II.
 Principio refert Euangelista, Ioanne red-
 emptionem humani generis annuntiante,
 Messiaque aduentum prædicante, Iudææ
 regnum in quatuor præfecturas seu tetrar-
 chias fuisse distinctum, quib. pagani & ido-
 lolatræ præerant, à Romanis Imperatoribus
 stauit. Horum autem Principum præfe-
 ctorumque mentionem Spiritus S. facere vo-
 luit, vt hinc manifestum fieret, prophetarum
 oracula, quæ hæc omnia, cum Dei filius cœ-
 lo descendens humanam carnem indueret,
 euentura prædixerant, esse adimpleta. ac
 præsertim illud Iacobi morituri: *No. aufer-
 retur sceptrum de Iudæa, & dux de femore eius. do-
 nec veniat qui mittendus est, ipse erit e peccato
 genitum* Hebraice autem loco verborum,
 q. i. mittendus est, legitur *Schilo*: quod nusquã
 alibi in vniuerso scripturæ campo inuenitur;
 ac diuersimode exponi potest: nam inter-
 pres Chaldaeus pro *M. ssia* accepit. Genuine
 autem denotat eum, qui omnibus in rebus
 diues & felix est, cuiq; omnia ad votum flu-
 unt: omnia igitur quæ verbo huic quadrat,
 nulli nisi Christo Iesu, qui verus Messias est,
 & a Patre aeterno vnctus, conuenire queat.
 Ita namque in Psalmis prædictum erat: *Pro-
 pterea vn. si te Deus, Deus tuus, oleo latitiae præ-
 consortibus tuis.*

Gen. 49.
 Cæterum hæc Iacobi vaticinium diffi-

cultate non caret: promittit siquidem Mes-
 sia aduentum, quamprimum vt sceptrum
 & imperium à Iudæis defecissent, *Don. c. au-
 feratur sceptrum de Iudæa.* At Christo nato He-
 rodes Idumæus, qui primus externorum reg-
 num adit, è regum tamen Iudæa sanguine
 non oriundus, XXXII. Iudææ iam annis
 principatum obtinuerat: is inquam Hero-
 des, qui ad Magorum aduentum turbatus
 est, & omnis Ierosolyma cum illo. Cur igitur
 in tricesimum secundum eius regni annum
 aduentum suum distulit Christus?

Difficultatē hanc dissoluit Hieronymus,
 obiectioiq; respondēs ait, vltimū de stirpe
 & tribu Iudæa regem fuisse Hyrcanum, cuius
 filiam Mariam nomine duxerit Herodes.
 Hyrcano autem à Parthis quibuscū bellum
 gerebat, in captiuitatē ducto, Herodem ge-
 nerum quamprimum Romam regni aduen-
 di causa se contulisse, & ab Augusto & sena-
 tu, regni Iudæici administrationē adeptum
 esse: quā triginta & vno annis obtinuit, quā-
 uis propter læuitiam crudelitatemque apud
 suos exosus: quippe qui eius imperium gra-
 ue ducerent, ægre ferentes alienigenam, nec
 de domo Israel ad regnum euectum. Sed
 primum & trigesimū demum post anam vt
 regem eum agnouerunt, receperunt ac debi-
 tum fidelitatis, obedientiæq; sacramentū ei
 præstiterunt. ac tū Christus cælo descendit,
 & humana carne induta in hunc mundum
 natus est, tunc namq; primum sceptrum de
 domo Iudæa penitus defecit: eo quod Hero-
 des pacifice nec dum regnum obtinuerat, &
 idcirco nondum coronaludæica concidisset.
 Sed Herode mortuo, regnum mox in tetrar-
 chiam aut quatuor dominia distinctum fuit,
 atque huc tendunt verba Euangelij, *Anno
 quinquagesimo imperij Tiberij Caesaris, &c.*

At quoniam Euangelista regnorum ho-
 die & præsertim Imperij Romanorum me-
 minit, Historicum hic agere volui, Impe-
 riorumq; quæ in mundo vnquã exstiterunt
 catalogum texere. Sciendum est igitur qua-
 tuor monarchias in mundo exstitisse, & qua-
 tuor eius angulos occupasse, easq; in sacris
 voluminibus exstare descriptas. Prima fuit
 Chaldaeorū & Babyloniorum, cuius Genesis
 meminit. huius auctor & fundator crudelis
 ille

Luc. 3.
 Quatuor
 Monarch.
Gen. 10.
 H 2 ille

Dan. 5.

ille Nemrod exstitit, pater Assur, qui vastam illam Niniem construxit. Secunda Persarum & Medorum, quam Daniel propheta descripsit: quæ sub Cyro & Dario, post mortem Baltazaris regis Babylioniorum, cuius regnum & potentia in Persas & Medos translata fuit, cepit. Tertia Græcorum, cuius princeps & caput Alexander Magnus, Philippi Macedonis filius post Darij ad Arbelas cladem, exstitit: hæc auctor libri Machabæorum obiter descripsit. Quarta & postrema, Romanorum, quam Romulus, Numa, Regulus, alijque fundarunt, & Imperatores post subsecuti mirum in modum auxere: de qua Euangelium hodiernum loquitur, *Anno decimo quinto, &c.* Porro quatuor harum Monarchiarum variæ in sacra Scriptura reperiuntur figuræ.

Luc. 3.

Zach. 6.

Vidit olim Zacharias in obscura noctis caligine quadrigas quatuor egredientes è medio duorum montium æreorum, sed quadrigas inter se distinctas, primarum equi erant rufi, secundarum ferruginei & nigri: tertiæ albicantes, quartarum diversicolors: Dixere nonnulli per hoc equorum diversimem quatuor Evangelistarum triumphum denotari: Rupertus autem per ipsum quatuor sanctorum in Ecclesia honoratorum ordines demonstrari, putat, per equos nempe rubros, Apostolos & Martyres: nam rubedo sanguinis effusionem denotat: per nigros, Confessores: qui se vitæ austeritate & pœnitentia emacerarunt: per candorem illum, Virgines: per colores illos mistos, Doctores & pastores, idque propter virtutum doctrinæque varietatem. Sed Lyranus litteræ quam proxime insitens, veritatî scopum feriens, quatuor Monarchias mundi ad oculum hic ostendi censet: quarum prima sit Chaldæorum, per equos rubros designata, eo quod sæviit, & hominum sanguinè profundendo crudeliter grassata est. alter Persarum & Medorum, & quidem furva & nigricans, quod in terra ignorantia caliginè & tenebris obscurissimis viuerent: tertia Græcorum, candida & niuea, quod sub Alexandro primo monarcha elucere cœperit: quarta postrema Romanorum, cuius figuræ colorum illa varietas: Romani enim alia

rum gentium mores didicerant, ac proinde inter Imp. eorum interdum sæuities, interdum clementia viuebat vigebarque. Ecce & aliam figuram:

Dan. 7.

Quam Danielis prophetia nobis suggerit. Vidisse se propheta scribit quatuor monstra & bestias teterrimas, quæ mari egressæ inter se digladiabantur. prima similis erat leonæ, & alias habebat aquilinas: altera visum referebat, tres dentium ordines exsertentem: tertia pardo par erat: postrema, bestia verè admirabilis & incognita, ferreos dentes habens, & magnos quidem. Liranus mysterium hoc enucleans per quatuor has belluas, de principatu ac dominio maris inter se concertantes, denotari vult quatuor Monarchias, quæ Christi aduentum præcesserunt. Tertiam hanc habetote.

Dan. 2.

Statua illa, quam idem Daniel vidit è varia constatum materia, Monarchiarum nostrarum typus etiam statui potest. Aureum quippe caput, Babylioniorum denotat Imperium: pectus & brachia argentea, Persarum ac Medorum: venter æneus, Græcorum: femur ferreum & pedes lutei Romanorum: idque propter varios motus, inquit Rupertus, & continuas seditiones commotionesque: quas eadem resp. passa est, modo enim bellum Civile inter Cæsarem & Pompeium, modo occultæ coniurationes Mariæ ac Sullæ; deinde triumvirales Octauij, Lepidi & Antonij contentiones, & aliæ innumera eam lancinarunt ac pessum dederunt. His itaq; temporib. cum statua pedes dominarentur, Ioan. Baptista prædicare cœpit pœnitentiam, *Anno, &c.*

Luc. 3.

III.

Hic obsecro notate, mundani, idoli vestri mundi inquam, inconstantiam; nã vr alia gentium regna prætereamus, considerate regnum Iudæorum, quod in Saul Benjamin ita sumpsit exordium, & tot præclaros totq; generosos reges habuit, considerate inquam, vt ipsum iam cœciderit, in quatuor membra diuisum alienigenisq; & idololatriæ in prædam datum sit: Herodes hic, illic dominetur Lysanias, Iudææ præsit Pontius Pilatus, à Romanis Præses constitutus. Quam bene & apposite igitur scripsit Apostolus, *veteris figura huius mundi.* Omnia namq; regna, imperia,

Mundi inconstantia. 1. Cor. 7.

p̄ria, sceptrā, coronā, honoresque aliud profecto non sunt, quam spectacula quādam & personā scenicā in mundi huius theatro exhibita, figurā mathematicā, imaginariā, vmbriticā & fictiles, quae in momento transeunt, & in eodem non permanent statu. Psaltes quoq; in hanc rem ait, *Vniuersa sanitas, omnis homo viuens, verumtamen in imagine pertransit homo.* Duo imaginum genera sunt, alia perpetua, quales eae quae in tabula depictae sunt, alia autem apparentes, quales eae quas speculum representat: per imagines autem apparentes breuiq; transeuntes denotari vult honores, dignitates, mundi; huius regna quae in specie quidem aliquid videntur esse, re autem vera nihil, adeo vt magnates, reges, omnes quoque homines in momento pertranseant. in mundo quippe nihil solidum, constans, aut firmum haberi potest.

Psal. 38.

Pierius in Hieroglyph. fol. 21.

lib. 3. de Oratore.

Qui creaturis confidit, Deo diffidit.

Psal. 17.

Spei simulacrum.

Aegyptii porro eum qui rebus vitae huius confideret, spemque in re fragili collocaret, anguillam manu tenere sungebant. Denotabant scilicet, inferiora haec & mundana, instar anguillarum manibus elabi. nam vt anguillam nemo stringere & arte comprehendere potest, ita nemo res has mundanas fragiles & fugaces: omnia nempe inconstantiae arenae inaedificata sunt. Quam inconstantiam rerumq; vicissitudinem cognitam & perspectam habens Cicero exclamat, *O fallacem hominum spem, fragilemque fortunam, & inanes nostras contentiones, quae in medio spacio saepe franguntur, & ante in ipso portu obruantur, quam portum conspicerent potuerint.*

Post Oratorem hunc prodeat in scenam magnus ille Doctor Augustinus, qui desperationis quoddam genus esse ait, spem ponere in creaturis, & Deo eum diffidere qui in hominem confidit. Hinc sapienter meo quidem iudicio Dauid propheta suasit hominibus mundi vanitatibus immergis, *Nolite confidere in principibus, in filiis hominum, in quibus non est salus.* alibi quoque satius esse ait, *Spesare in Domino, quam sperare in principibus.*

Et quoniam spei mentio incidit, historiae monumentis proditum est, Romanos ei vt Diuae cuidam diuinos honores tribuisse, templum & statuam posuisse, atq; huac in mo-

dum illam expressisse: Virginem pingebant viridi indutam toga, vna manu flagellum, altera corniculam gestantem: itaque illius mutationem, inconstantiam, varietatemque demonstrabant: modo namq; cantu, quem cornix signabat, suo nobis blanditur: modo flagris nos caedit, dirissimeq; corripit. Stolidus igitur ac demens, qui in rebus his inferioribus spem figit: constantiamq; in iisdem sperat.

Moses ductor & doctor Hebraeorum, vt hanc rerum inconstantiam varietatemq; significaret, populumq; ad poenitentiam, idololatria commissa, traduceret, vitulum aureum, quem conflauerat, comminuit, in cineres redegit, quos aqua mistos populo bibendos dedit, quo facto stoliditatem ac vesaniam illorum coarguere voluit, qui rei tam vili, quauis ex auro confata diuinos honores tribuerent: simul etiam mundi vanitatem edocere, dum eum, quem paulo ante vt Deum adorauerant, in cineres iam reductum, imo ab hominibus deuoratum & consumptum cernerent.

Exod. 37.

Dan. 2.

Eandem etiam instituit viam Deus, vt Nabuchodonosoris insolentiam coepesceret, cuiusque fastuosos conceptus retunderet. Vidit namq; statuam admirabilem, a variis metallis conflata ad scelerati laterculi contactum deiici & in puluerem resolui. An non hic demonstrauit, honores omnes, dignitatesque, quas homines tantopere ambiunt, ipsa quin etiam Imperia & Monarchias, quas colofusus hic denotabat, non nisi puluerem, cinerem, ac fumum esse? Hanc ob causam Euangelista nobis regnum Iudaicum collapsum representat, ac sceptrum Iuda, externis regnum inuadentibus, diuidentibus, ac dissipantibus collisum & fractum: *Anno quinto decimo.*

Luc. 3.

O tempora deploranda! regna misera & infelicia, dum a tyrannis & sacerdotibus simonia intrusis diriguntur & administrantur! sexcenta nobis hic impiorum principatus mysteria depromit. Euidens namque in primis diuinae indignationis argumentum est, quando impii multis annis ad rerum publicarum sedent gubernacula, & felicitate temporali gaudent, quali Tiberius, qui in summa nequitia crudelitateque quindecim jam annos regnauerat. Secundo flagellum

Euang. hoc plura continet mysteria.

1.

2.

Dei est & ira coelestis iudicium, dum morati & pij viri à reipubl. clavo repelluntur, impijque & scelesti eidem admoventur, omnemque potestatem, reiectis bene merentibus occupant. Hinc Plato tum demum beatas fore resp dicebat, cum à sapientibus & philosophis eadem regerentur, & ipse, vice versa, tum demum infelices eas, regnaque evertenda existimo, cum ab impijs, scelestis, vitæque contaminatissimæ viris administrantur.

Regnorum calamitas si impios reges nanciscantur: *Iud. 9.*

Arbores cum olim in comitijs generalibus regem sibi quærerent, à quo defenderetur, & rhamnium delegissent exitu sibi causa fuere, suoque se gladio iugularunt. Nam cum omnes umbram illius sectarentur, ac sub eadem velut sub tutela delitescerent, igne spineto egrediēte, rex & omnes quotquot ei adhererant deflagrarunt: Hæc quidem quavis parabola sit, aut potius apologus, significare tamen voluit, impijs, quorum figura rhamnium in præfectos rerumpublicarum & reges selectis, subditos magno discrimini exponi, regnaque breui pessum itura, atque ita Sichiinitis, eo quod crudelem Abimelech in regem elegerent, euenisse certum est.

Dei punizio est, externos ad regnum conuolare.

Tertio externorum & alienigenarum hæc principum successio denotat, principum & regum peccata in causa ut plurimum esse, cur nobiles profapia deficiant & pessum eant, regnorum priuilegia statutaque; conculcentur & euertantur, alienigenarumque in regnum & solium, reiectis legitimis, admittantur, e quo singularem Dei indagacionem, colligere licet: Quam perspectam habens Dauid, & calamitatem ex ipsa promanantem aduertens, cum lacrymis dicebat, *R. Inquit a ienis diuitias suas*, id est: Diuites & reges excæcati, & à prauis affectibus, velut tyranno quodam, oppressi, magno sudore laboreque opes cogerunt, ac non nisi summa cum difficultate, fortunæ stabilem statum effingere satagunt, sed iustus scelerum vindex Deus tandem in peccatorum poenam, legitimo hærede qui in regnum & opes succedat, excluso, in alienos & extraneos coacervatas opes egeret & transferet.

Gen. 15.

Atque hoc est quod tantopere Abraham Patriarcha, à Deo in peregrinum se solum coactus conferre, metuebat dicebatque gemens, *Domine Deus ego sum a nescio, librum & fi-*

li. procuratoris domus mee esse Damascus Eliezer. Nihil autem non dedisti semen, & ecce vernaculus meus haeres meus erit? Patriarchæ huius gemitus lamæque satis innunt, quam graue ac molestum parentibus sit, nullas, postquam diu sudauere, post se proles relinquere, quibus partas opes relinquunt, sed alios & extraneos in hæreditatem admittere.

Ezechias rex, audito sibi propediem moriendum, atque ea de causa res familiæ & regni negotia in tuto collocanda, adeo perculsus est, & tantopere consternatus, ut ad templi parietem conuersus amare fleuerit. Quicumque locum hunc interpretati sunt, aiunt, non aliam lacrymarum regiarum causam fuisse, quam quod illiberis moreretur, regnumque amplissimum ad extraneos deuoluendum & quod suis destinauerat, in aliorum manus deuenturum esset: Ecquænam igitur calamitas, imo quam grauis Dei indignatio censenda est, regnum hoc pulcherrimum manibus Iudæorum iam eripi, & alienigenis in prædam dari?

Considerate hic vos velim, Principes, ut omnes qui malis artibus regnum inuadunt, iniquis artibus ad regnum ascendunt, instatibus ad regnum dignitate sint breuique dominio excingunt, aut propediem moriendo, aut regnum ueniunt, amittendo, & ad statum pristinum redeundo, breui eodem Herodes Alcalonita per tyrannidem ad regnum Iudæorum deuenerat, violenterque solium concenderat: & ecce, antequam diem extremum clauderet, monarchiam suam in tetrachiam subdivisam vidit, ipsam quin etiam Iudæam à Præsede Romano, externo & gentili, teneri. Abimelech Gedeonis filius ad regnum aspirans, septuaginta fratres, quo pacifice regnaret, interemit: sed cheu, fallaci ridens fortuna vultu eum delusit, adeo ut breui, etiam manu mulieris fuerit interfectus. Idipsum & Ieroboamo euenisse constat, hic enim regnandi desiderio flagrans, & aduersus Roboamum dominum suum conspirans, vitulos etiam aureos populo adorandos proposuit, quo regnum firmaret, omniumque animos sibi deuinciret: sed breui felicitate delusus fuit: nam nihil minus cogitans, impietatis reus, & regno & vita spoliatur. Achab quoque regis eadem

4. Reg. 2.

4. Reg. 20.

Quicumque

omnes qui

malis artibus

regnum inuadunt,

iniquis artibus

ad regnum

ascendunt,

instatibus

ad regnum

dignitate

sint breuique

dominio

excingunt,

aut propediem

moriendo,

aut regnum

ueniunt,

amittendo,

& ad statum

priustum

redeundo,

breui eodem

Herodes

Alcalonita

per tyrannidem

ad regnum

Iudæorum

deuenerat,

violenterque

solium

concenderat:

& ecce,

antequam diem

extremum

clauderet,

monarchiam

suam

in tetrachiam

subdivisam

vidit,

ipsam quin

etiam Iudæam

à Præsede

Romano,

externo &

gentili,

teneri.

Abimelech

Gedeonis

filius

ad regnum

aspirans,

septuaginta

fratres,

quo pacifice

regnaret,

interemit:

sed cheu,

fallaci ridens

fortuna vultu

eum delusit,

adeo ut breui,

etiam manu

mulieris

fuerit interfectus.

Idipsum &

Ieroboamo

euenisse

constat,

hic enim

regnandi

desiderio

flagrans,

& aduersus

Roboamum

dominum

suum

conspirans,

vitulos etiam

aureos

populo

adorandos

proposuit,

quo regnum

firmaret,

omniumque

animos

sibi

deuinciret:

sed breui

felicitate

delusus

fuit: nam nihil

minus

cogitans,

impietatis

reus,

& regno

& vita

spoliatur.

Achab quoque

regis

eadem

dem

dem fuit fors. Hæc igitur animo vestro in-
sculpta circumferte o Principes.

IV. Vos vero qui ad reipubl. clauum sedetis,
Regni Iu-
daici diui-
sio eius ex-
cidium de-
notat.
Luc. 11.
Luc. 3.
Sup. Euaug.

resque publicas administratis, hic obiter cõ-
siderate, quæ bene e diuisione hac regni He-
braici, eius excidium colligi queat; & quam
verum sit axioma illud Euangelicum: *Omne
regnum in se diuisum desolabitur.* Si enim lin-
guarum confusio turrim Babel, de qua in Ge-
nesi, destruxit, & ad nihilum redegit, ipsa
voluntatum dissensio & varietas, affectuum
que discrepantia, an non multo magis regnis
interitum & exitium perpetuum afferent:
Videte hoc in Euangelio nostro ad oculum:
anno. iusto dicitur Imperij, &c.

Notat autem Gregor. Papa, non sine sin-
gulari S. Spiritus instinctu, duorum hic popu-
lorum, Iudæorum & Gentium, mentio-
nem fieri, præsertim cum de aduentu Messie
in mundum omnes iam passim Ierosolymis
agerent; vt appareret, hunc vtriusque popu-
li redemptorem aduenisse, & e duobus vnâ
colligere Ecclesiam voluisse. Cuius rei plu-
res figura fuerant & præambula: vt in pri-
mis quo illa animalia, in quorum medio na-
sci voluit, duo illi afini, quibus in die oratio-
nis insedit; duo latrones, in quorum medio
mortuus; aliaque plura, quæ ante & post ac-
ciderunt: e quibus omnibus colligi poterat,
Messiam vtrumque populum saluatum ven-
nisse, & e duplici materia non nisi vnum pa-
rietem facturum.

Iudæorum
scelera in-
ualuerant
Christo in
mundum
veniente.
Gal. 3.

At nondum hic quiescimus. Euangelista
meminit adhæc sceleratorum Pontificum,
Anna & Caiphæ, vt, quam corrupti tunc
mores essent, non modo læcularium, sed et-
iam sacerdotum, euidenter ostenderet. Ea-
dem quoq; opera Dei hic bonitatem & agê-
di consuetudinem notari velim, tunc nimirum
mundo singulare hoc beneficium con-
ferre cupientis, cum omnium minime pro-
mereretur, vitis scateret, & scelera ad lum-
mam iam deuenissent. Huc respexit Apolto-
lus, Galatis scribens; *Quando venit plenitudo
temporis, misit Deus filium suum, factum ex mu-
liere: Quam hic plenitudinem intelligit e ple-
nitudinem inopia, plenitudinẽ miseriarum
plenitudinem scelerum omnium. O bonitas
inuidita & incomprehensibilis! Hoc autem*

nobis semper insculptum voluit Deus, ve
hac ratione amor illius in pectore nostro iu-
giter dominetur & ardeat. Vnde per Prophe-
tam significauit: *Ego sum, ego sum ipse qui de-
leo iniquitates tuas propter me. Redi: me in me-
moriam, & iudicetur simul: narra si quid ha-
bes vt iustificeris, pater tuus primus peccauit, &
interpretes tui prauaricati sunt in me.* Perinde
ac si dixisset: Non tua amore, non maiorum
tuorum meritis inductus, (omnes quippe
peccatis, meque variis sceleribus ad iracun-
diam prouocatis) sed ex mera gratia, hocce
in te beneficium contuli populi meus.

Discite hoc exemplo, Auditores, benefa-
cere his qui vos odere: hoc quippe re factisq;
Dominus edocturus in hunc mundum ven-
nit. Vnde filio æterno apud Prophetam ait
Pater: *Dedi te in fœdus populi, & suscitares ter-
ram, & possides hereditates dissipatas.* quia
non modo Patri nos suo reconciliaturus ve-
nit, sed nos nobis adunaturus. Quin etiam,
diu ante quam descenderet, lectionem hanc
edocturus, Hebræis præceperat, ne Idumæos
detestarentur, eo quod fratres eorum essent,
nam quamuis Idumæi e prophana progente
Esau descenderent, & Hebræos summopere
detestarentur, nihilominus tamen Irahæitis
præcepit, ne eosdem exosos haberent, sed vt
fratres complecterentur. Vbi docemur, qua
potissimum de causa inimicos nostros dili-
gere debeamus; quia nimirum fratres nostri
sunt, caro nostra & sanguis, & ad eiusdem
Dei similitudinem efformati, quin & ad ean-
dem gloriam aliquando possidendam desti-
nati. Verum ad Principes nostros iam reuer-
tamur.

Oracula Danielis propheta colossium no-
bis ingentem & vultum describunt, cuius
caput aureum, pectus argenteum, pedes vero
lutei, & ecce tanta hanc molẽ lapillus monte
deuolutus & pedibus illius aduolutus dete-
cit, & in frustra comminuit. Designare hoc
volebat, postquam genus humanum, a capite
illo aureo, id est, ab ætate aurea Patriarcha-
rum, & a pectore argenteo, id est, a sancta &
laudabili Prophetarum conuersatione dela-
psum, ad luteos pedes temporis illius, quo &
Hebræorum & Gentium vita, quæ erat corrup-
tissima deuenisset, tunc lapidẽ qui Christus
est, e

est, è monte, id est, de ipa Virgine, descendit, pedesque & totum statuae huius corpus, quae è Gentilibus; & Iudeis composita erat, contracturum, & nouam Ecclesiam exstructurum. Sed audite, proferam & alia.

Concionator Euangelicus de rebus prophetanis aliquando concionem instituere potest.

Cum in Euangelio hodierno nomen Romanorum Imperatorum, Tiberium, titulos Caesares, Pontium Pilatum, Herodem, Philipum, Lyfaniam, Annam & Caipham, illos ethnicos & infideles, hos sceleratos & Simoniaciabe infectos audio; quamprimum animo occurrit, quandoquidem Euangelium à recensendis ethnicis & scelestis hominibus haudquaquam abhorret, Euangelico concionatori magnopere etiam prodesse, non facras modo scripturas accurate callere, sed historias etiam profanas monumentaque gentilium lecturasse: è quibus dum tempus & argumentum postulabit in rem suam arma poterit depromere, aut saltem è sacro armamentario educta his ipsis exacuere, quibus inimicos, & religionis vitæque melioris aduersarios & oppugnabit, & expugnabit. Quam in rem egregiam figuram proferam.

Philisthaei cum Israelitis praualerent, quos in potestate retinerent, eorumque rebellantium impetum compeferent, vniuersos Israelis fabros, cutores, conflatores in terram Philistinum abduxerunt, vt è primo Regum manifestum redditur; adeo vt si Hebraei vomere aut sarculo ad colendam terram, vel gladio ad pugnandum indigerent, ad Philisthaeos se conferre opus haberent. Hinc discamus Catholici intellectum cum omni sua armatura & suppellectile nonnunquam posse in terram infidelium descendere, vt ipsi arma exacuant, & ex historiis eorum argumenta elicere fas esse, quibus eos deinde oppugnet & destruat. Vtile igitur fuerit plurimam rerum historicarum, veterumque monumentorum cognitionem habere, quæ tempore & loco vsu veniant.

Mundi fraus.

Matth. 10.

Ea namque mundi fraus & versutia est; vt qui in eo quiete & secure viuere desiderat serpentis prudentiam, vt Christus olim suadet, habeat necesse sit, modo virus & malitiæ venenum absit. Quis enim credidisset, sub Adoniae verbis, Bethsabeam Salomonis matrem alloquentis, astum latere? Petebat ille in

matrimonium Abisag Sunamitidem Dauidis concubinam, quam deperire se aiebat; sed aliud in verbis illis venenum delitescebat. Nam simul ac Bethsabee illius postulara ad Salomonem filium retulisset, illa qua erat sapientia, tametsi iuuenis, fraudem intelligens matri ait: *Quare postulas Abisag Sunamitidem Adoniae, postula ei & regnum, &c.* petendo ac si dixisset: An ignoras mater, Abisag, quam fratri postulas, patris mei Dauid coniugem fuisse, ac reginæ nomen adeptam, multis ab eodem locupletatam fuisse diuitiis? adeo vt si Adoniam hanc ducere contingat, in me, qua est ambitione & regnandi siti conspiraturus sit, meque regno priuaturus. Salomon igitur fraude & astu cognito fratrem interfici iubet, vt res suas in tuto collocaret. Docemini Serpentis hic prudentiam & cautelam, imo astum & prudentia versutiam, si occasiones id exigant: & præsertim superiores, patresque familias, ne forte volenti vitasse filij, aut serui eos circumueniant. Haec uere necessebenda igitur prudentia est, quæ è profanis saria auctoribus saepe erui potest, ideoque interdum in manus sumendi, quoque ex Euangelio hodierno manifeste ostenditur, in quo Gentilium nomina in rem sacram proferuntur. *Anno quinto decimo, &c.* Sed æquo hinc mihi diutius hæsisse videor: Ioanis iam prædicatio inchoanda, atque hoc alterum concionis membrum futurum.

Regno igitur Israël in tetrarchiam diuiso, & Gentibus quodammodo in prædam dato, inque alienigenas frustillatim dilacerato, Hebraicæ factum est verbum Domini super Ioannem in deserto. Hebraicam hic notate phrasim, qua innuitur, Deum Ioanni præcepisse, vt verbum suum populo annuntiaret: atque hæc loquendi ratio in sacris literis satis frequens & obuia est; vt & apud Isaiam: *Et factum est Isai. 31. verbum Domini ad Isaiam.* Adeo vt Ioannes triginta annorum esset priusquam concionari inciperet: hic discimus, prædicandi munus & officium ætatem maturam, magnamque prudentiam exigere. Deinde prædicator hic expectabat, donec à coelo ad docendum vocaretur; & deserto egredi, cauernis prius exire, ad populum docendum noluit, quam Deus vocasset, & iussisset.

Spiritus illi celestes quos olim Isaias ante

Isai. 6.
Dei

idem in aquam lutosam & spissam conuersus est. significare hic etiam Deus voluisse visus est, eos qui in spiritus quiete & tranquillitate procul à rerum mundanarum strepitu viuunt, diuini amoris ignem in cordis ara conseruatum fouere, ignem inquam, opera illorum desideriaq; Deo incendentes & adolentem: qui dum negotiis variis implicati, in mundi Babylonem secedunt, eundem in carnam & lutum, id est, in tetra & impura desideria conuertit. Hinc Ioannes à primis annis negotia secularia deserit, in desertum secedit, vocem Domini, qua ad prædicandum inuiteretur, interea præstolans.

Ioannis
perseuerantia.

2. Reg. 14.

Notate hic etiam Ioannis perseuerantiam, & infractam constantiam, idq; in tanta auferitate vitæq; continentia: ac nostram eheu inertiam & imbecillitatem, qui cum vix annum integrum Dei seruitio impendimus, virtutumque exercitio ad tempus incubimus, defatigati & dormiscetes à sancto proposito resiliimus, & arma deponimus. Dauidem regem sapiens & cordata quædam matrona his elogiis decorauit: *Sic est Dominus meus rex, sicut angelus Domini, qui neq; benedictione, neq; maledictione mutatur.* Quo constantiam illius & immobile robur exaggeret, angelo eum comparat, qui quod semel animo concepit, nunquam deserit, decreta eius immobilia sunt, & voluntatem nunquam mutat. Felix igitur ille & vere beatus, qui quam virtutum viam semel insistere cepit, non deserit, nullaq; prosperitate aut aduersitate à cepto reuocatur. Felix ille qui semper idem est, ac velut rupes, omnes pelagiminas & rabiem exhibilans, immobilis & infractus persistet.

Perseuerantibus vita æterna promissa est. Luc. 22.

Tam nobilis porro perseuerantia virtus est, vt, postquam Dominus in Evangelio discipulorum constantiam de prædicans dixisset: *Vos estis qui permansistis mecum in tentationibus meis: mox subiunxerit, Et ego dispono vobis, sicut disposuit michi pater regnum.* Eo tentationes superassent, & in certamine infracti destitissent, cæleste iis regnum pollicetur; vnde colligere est, eos coronam & diadema promereri, qui in virtutis studio perseuerant. Hinc virum iustum soli nunquam lumen amittenti, stolidum vero lunæ, in

menstruas mutationes distinctæ, comparat Sapiens: *Iustus sicut sol permanet, stultus autem sicut luna mutatur.* Atque vt chameleon loci in quo versatur colorem attrahit; ita inconstantes & mobiles; in horas & quauis opportunitate oblata mutantur.

Viginti quinque iam annis Ioannes eremum, instar anachoretæ, incoluerat, inque vasta solitudine habitationem fixerat: è quo de sanctitate illius ominari licet. nam vt nobilissima ac generosissima aues semper in lustris & desertis locis volitant, rupeque inaccessibleis inhabitant, hominum familiaritatem exosa, ne fortasse eorum insidias experiantur: ita sanctissimi quique & diuina contemplatione nobiles, mundanorum familiaritatem, & commercia deuitant, ne forsitan inescari ad prauorum imitationem transuersum abripiantur, ideoq; in solitudinem & eremum secedunt, atq; hunc in modum seipsum alloquebatur Bernard. dicēs: *O anima mea sola es, vt illi soli te solam seruis quem ex omnib. elegisti.*

Iulius Cæsar dicere solebat, nunquam se minus solū esse, quā dum solus esset, qui hoc fieri posset, interrogatus, prudentissime respondit: huiusmodi debere nos seligere socios, qui meliores nos efficere consuetudine sua possent; prauorum vero & sceleratorum consortia fugienda, quorum vita damnū & detrimentum afferre soleat. Si enim viuentiū, inquit, consuetudinem confector, omnes in vitia pronos cōpetio. At dū solus sum, mortuorum cōmercio societateq; gaudeo, eorum heroica facinora virtutesq; litteris cōsignatas lectito, ac toridem tunc stimulos & calcaria sentire videor quib. ad imitationē inciter, itq; similis esse quodammodo cōpellar. Huc accedat præclara illa D. Antonij sententia, qui initio conuersionis dicere solebat, *Si saluari velis, honores & homine fuge* Hoc profecto magnus Zachariæ filius fecerat, qui iā inde à quinto ætatis anno, mundo valedicēs in desertū secesserat, & trigessimū hodie annū agens, eodē egreditur, vt mundū ad penitentia vocet, Deiq; Euangeliū de prædicet. Et venit in omnem regionem Iordanis. Hinc discere possumus, perutile sapenū numero esse, ne dicam necessarium, cōtemplationē relinquere, & misericordia operibus vacare: præ-

Luc. 3.
Contemplatio.
VI.
Interdum deferenda operaque ser-

miseri-
cordiæ exer-
cenda.

sertim cum ille Anachoretarum Primas Io-
annes, qui tanto tempore contemplationi
studuerat, deserto egrediatur, inque mundi
turbas se coniciat. Actio porro & contem-
platio forores sunt, quarum figura & exem-
plar Martha & Maria fuere, ambæ Christo
cara. Quod egregio è Cant. carmine conce-
ptu notius reddam. Ita namq; sponsam suam
alloquitur sponsus: *Qua habitus in hortis,
amici auscultant te, fac me audire vocem tuam.*
Quasi dicere voluisset, o anima, quæ ut pluri-
mam per florigera & amœna diuinæ con-
templationis prata obambulas, egredere pau-
lisper, & veni in nosocomia & xenodochia,
veni in ptochotrophia, in domos pauperum
ac viduarum: illic audire vocem, opetaque
miseri cordiæ qui exerces, videre velim: illic
pauperes, amicos suos, operire, quite vide-
re vocemq; tuam audire gestiunt.

Ezech. i.
Content-
platio a-
ctiõni iun-
genda.

Animalia illa prodigiõsa, quæ Propheta
olim vidit, volabant, & manus etiã hominis
sub pennis habebant. Mystico hoc emble-
mate designare voluit Deus, desiderare se in
nobis & alas contemplationis, & manus qui-
bus operemur, proximoq; in necessitate cõ-
stituto succurramus. Notandum quoq; hic,
singula hæc animalia manus hominum ha-
buisse. Sunt enim plurima aquilæ quidem
alas habentes, sed vnguibus leoninis defor-
mes, & fetinas manus præferentes, qui quã-
uis in meditationibus suis mirifice illumi-
nentur, & interdum in sublime efferantur;
operibus tamen barbariem quandam & in-
humanitatem præferant. Horum de nume-
ro Ioannes non erat, sed ad horum animaliu
imitationem, habebat & actionem & con-
templationem. cum enim tanto tempore in
deserto meditationi rerum diuinarum stu-
diuisset, hodie vitã actiuam inchoat, mundũ
docet, peccatores coarguit; ad pœnitentiam
deuios reuocat. An non auditis, vt per arbo-
reta & opacam solitudinem vox illa strepat:
Parate viam Domini, rectas facite semitas eius.

Marc. vi

Ecquis ille, Deus bone, Doctor? Ecquis
Ecclesiastes in deserto sc. a pueritia educatus
erat, triginta annis in solitudine, velut in vm-
bra, sese exercuerat, ab omni sæculari strepi-
tu & rerum mundanarum impedimentis im-
munis, & ab hominum commercio familia-

ritateque penitus remotus. Diues ille Euan-
gelicus, inferni supplicii ex cruciat? patrem
Abraham rogauit, vt angelum, vel aliquem
è mortuis, ad fratres destinaret, qui eos ad
pœnitentiam hortaretur. credebat siquidem
huiusmodi prædicatorem plus apud illos,
quam alium quempiam, eo quod ab altero
venisset orbe, auctoritatis & ponderis habi-
turum, sibiq; persuadebat, prædicatorem vi-
tam huiusmodi instituere debere, vt non de
hoc mundo, sed de altero, venisse iudicaretur:
qui vero mundum & mundana redoleret,
huic muneri penitus ineptum esse.

Hinc Ezech. Deus ad annuntiandum ver-
bum suum emittens, hoc ei modo locutus est:
*In conspectu eorum portaberis, in caligine offer-
reris, faciem tuam velabis, & non videbis terram.*
Innuere voluit, concionatoris esse, raro pro-
dire in publicum, & non nisi clam & occulte,
raroq; se in populi conspectum dare: oculos
quoque ei velandos, ne terram aspiciat, i. e.
turbis & negotiis sæcularibus se immisceat.

Ezech. ii.

Ioannes in Pathmos insulam relegatus,
angelum vidit, qui Babylonem præteruola-
ret, manuq; æternum Euangelium gestaret;
qui cum alta voce in clamasset: *Timete Domi-
num, & date illi honorem*, vrbs cõcussa ad ter-
ram concidit. rem miram, tamen verissimã!
innuit autem, veri prædicatoris nomine eum
dignum esse, qui Angelicam viuendi ratio-
nem exprimat, Euangelium manu præferat,
id est, cuius opera verbis quam proxime re-
spondeant, qui in vrbibus non commoretur
aut tergiuersetur, sed quodammodo volan-
do pertranscat. Felix autem ille & vere felix
qui egregiam hanc symphoniam edere po-
test, qui cor ad linguã, mores ad verba tẽpe-
rare nouit. Vnde bene. mea quidem senten-
tia Salomon: *Legem meam quasi pupillam ocu-
li tui liga, in digito tuo scribe illam*, legem au-
tem digitistunc concionator inscribit, quã-
do quæ dicit opere complet, vitamq; verbis
adaptat. Vtrumque Ioannes quam perfectis-
sime expleuit: vita siquidem eius prædicatio-
nis, & prædicatio vitæ, respondebat. In deser-
tis enim viuebat locis, ac non nisi pœniten-
tiam docebat. Hoc autem concionum illius
thema: *Parate viam Domini.*

VII.

Apoc. i.

Cur Ioseph Patriarcha Aegypti Domi-
nus

I 2 nus

Marc. i.

Gen. 41.

nus constitueretur: & triumphum quodammodo ageret, præ eo eum præcedens clamabat, ut omnes genu coram eo flecterent, & vniuersi regni præpositum eum agnoscerent. Ad eundem etiam modum Ioannes hodie, Messia: aduentum veluti præ eo ante eum præcedit, clamans & omnes excitans, ut vias illi parent, impedimenta remoueant, honorem debitum exhibeant, atque ut mundi redemptorem eum agnoscant. Ita namque de eo vaticinatus erat Zacharias pater. *Et tu puer propheta Alissimi vocaberis; præibis enim ante faciem Domini parare vias eius. Via igitur Domini præparanda sunt.*

Luc. 1.
Lent. 5.

Quicumque in lege veteri par turturum pro peccato offerret, aut duos pullos columbarum, vnum in holocaustum, alterum pro peccato immolabat, at qui pro expiatione peccati offerendus erat, iugulari prius, omnemque sanguinem profundere debebat. nolebat enim Deus sacrificium hoc sanguine scedari. *Et asperget de sanguine eius parietem altaris quidquid autem reliquum fuerit, faciet distillare ad fundamentum eius, quia pro peccato est.* Sanguis hic primo effundendus, ac deinde victima immolanda & comburenda denotant, prius desideria carnis nostræ mortificanda, quam Deo cor in holocaustum & sacrificium offeratur. Atque hoc est, iuxta Evangelij sensum, vias Domino præparare.

Allegoria.

Cur Hebraei in deserto non fuerint circumcisi.

Præceperat olim Deus, Hebræorum masculos octavo die circumcidi; quadraginta tamen annorum spatio, quo in deserto Sinai hæserunt, nemo legitur circumcisis; donec terram promissionis ingressi essent; sed quotquot Ægypto exierant, in deserto mortui sunt. Mystica autem rei huius ratio hæc est: quod Deus veram fore eorum circumcisionem non crederet, qui quotidie ad ollas Ægyptias adspiciant, ac præter Ægyptum nihil somniant. Et profecto illi circumcisione, quæ in corde peragitur penitus indigni censendi sunt, qui Ægyptum semper in animo & cogitatione gerunt, vitulos aureos in deserto adorant, mundi que captiuitatem æquo animo ferunt, adeo ut liberiam eandem denuo experiri velint. Quamobrem omnia hæc velut impediens salubris, detruncaanda sunt, ut ita Domino via

paretur, & Ioanni fides habeatur, dicenti: *Parate viam Domini.* Id est, Animas vestras adornate, conscientias præparate, virtutibus si quibus potestis, easdem insignite, domicilium animæ vestræ, quam poteritis optime instruite; & pretiosissima suppellestili replete; si quid autem ad ornatum deerit, Deus, quæ illius benignitas, & liberalitas est; de suo conferet, & abunde supplebit. Admirationem scilicet regum mundi huius, qui quocumque diuertant, etiam in palatio lectissimo ornatissimoque, supellestilem tamè omnigenam & pretiosam secum trahunt, ac præfertim ea quæ ad regium splendorem facere videtur. Formosa quidem fuit Iudith à Deo condita, pretiosa & splendida fuere vestes quas induerat, quo gratiam in oculis Holofernis inueniret, attamen, quoniam natiua illa pulchritudo, & decor ascititius non sufficiebat, Deus singulari quadam ratione pulchritudinem eius auxit, adeo ut quæ prius cum nymphis, postea cum duabus forma contendere potuisset. Hinc discimus, Deum, quando animam illustrare & adornare, conscientiasque virtutibus insignire contendimus; perfectiones alias, & copiosam gratiam de suo vltro profundere nostrisque ornatus & pulchritudinis esse studiosissimum.

Nam ut formæ substantiales, dum materia Philosoph. axioma. formam tribuunt, eandem quoque perficiunt: quæ quamprimum ut locum habere coeperint, mox subiecto esse, mouere, sentire, vitam, & actionem conferunt: Ita benignissimus Deus gratia sua animam nostram polit & informat: qui quamprimum ut eam subiecit, quidquid ad ornatum eius deesse videtur, largissime suppeditat. Atque huc respexisse visus est Salomon, cum de Sapientia diceret: *Veniunt omnia bona pariter Sap. 7. cum i a.*

Virgines illæ, quæ coram rege Assuero Esth. 1. comparate statis diebus debebant, præter ornamenta, monilia, cimelia, quæ secum deferebant; quidquid sibi ad ornatum deesse putabant, a rege ornatus & pulchritudinis studiosissimo accipiebant, quo elegantiores & formosiores viderentur: ita quidquid nobis ad animarum perfectionem & ornamentum

mentum putabimus deesse, & spiritualibus Dei regis nostri thesauris petere poterimus, qui nihil huc spectans denegabit. Cum vero coram maiestate eius nos sistere voluerimus, persuadeamus nobis quæso, Deum, præter pulchritudinem, virtutumque decus quod acquisivimus, plura alia gratiarum ornamenta è thesauris suis, vt Estheri reginæ eunuchi, suppeditaturum, charismatibusque variis nos adornaturum.

1. Par. 5.

Deus animam gloria aduentu suo replet.

Crediderat quidem rex Iudæ Salomon, splendidissimam se Deo domum construxisse: at quoniam nihil esse, imo tantæ maiestatis intuitu sordere eadem videbatur; nebula illam & gloria Dominus replevit, atque ita tandem dignum se palatium & habitaculum effecit. Annon hic discimus, omnem etiam ornamento adhibito, quo animas ad Deum recipiendum præparamus, nihil nos effecisse, imo omnia ipso indigna esse; ipsum vero, cum in eisdem descendere voluerit, noua quadam ratione illas adornare, gloriaque & maiestate complere? Tamen quantum possumus, easdem ornemus, ac pro viribus venustati ac splendori earum studeamus, & merito.

Exod. 19.

Si enim, dum Angelus, Dei personam representans cælo descenderet; omnem populum, ipsos etiam sacerdotes sanctificari & mundari voluerit Deus: quanta obsecro sanctitate & munditie opus est, vbi ipse Deus in animas nostras descendere voluerit? Hinc bene, Iudæos alloquens exclamat Isai. *Lauamini, mundi estote, auferite malum cogitationum vestrarum, id est, paucis vt dicam, Parate viam Domini.*

Isa. 1.
Marc. 1.
Num. 11.

Pridie quam Dominus, Hebræorum æconomus, coturnices & volucres in castra Israël, velut commeatum, plueret; clangere buccinas voluit, & per omnes castrorum angulos edici, *Sanctificamini vobis, & comedite carnes.* Cogitate obsecro vobiscum, si Deus ita Israëlitis ad coturnices & cibum corporalem sumendum paratos voluit: an non præparationem ad epulum illud regium, diuinum, ac vere cæleste, quod in incarnatione filii Dei, eiusque aduentu adornatur, in quo animæ nostræ incredibili gaudio delicias incomprehensibilibus, gloriaque inestimabili

reficiantur, merito à nobis omnibus exigat.

Nemo pannosus aut sacco indutus atrium interius Assueri regis ingrediebatur, nisi certissimum capitis periculum adire velleret: nullus enim nisi splendens & rutilans admittebatur. Si terreni regis maiestas & amplitudo hunc fastum & ornatum requisivit, an non maiorem rex ille cælestis promeretur? profecto indecorum & ineptum esse censeo, pannosum & lacerum coram maiestate illius apparere, laciniis inquam peccati deformem, & sordibus seclerum putrescentem: quamobrem omni ratione cauendum, ne, cum aduerit, res nostræ pessimo sicut loco, vitiiisq; sordemus, aut laceri simus: ideo date operam, vt Domini vias præparetis.

Ipsa porro via Domini nihil aliud est quam voluntas nostra, per hanc enim ad gratiam & iustificationem peruenitur, & sine hac ad nos Deus accedere non potest, aut suam erga nos misericordiam ostendere: ideo siquidem exigit, vt viam paremus per quã ad nos descendat. Omnia autem peccata viæ nostræ sunt, sola virtus viæ Domini: quæ à se mutuo nimium quantum distant, *Nonsunt*, inquit Propheta, *via mea sicut via vestra, & cogitationes meæ sicut cogitationes vestræ.* Peccatorum quippe via ampla est & lata: semita autem Domini angustissima. Ipsa quoque vita nostra via ad gloriam æternam est, ideoque viatores & peregrini, interea dum hic viuimus, nuncupamur: hæc porro, dum nascimur, incipit: dum morimur & hinc abimus, desinit & expirat.

Voluntas nostra via Domini est

Isa. 58.

1. Cor. 5.

Ita scilicet philosophatur Apostolus Paulus, *Dum sumus in hoc corpore, peregrinamur à Domino.*

Ipsæ etiam Dominus vias habet & semitas. Vnde Psalmographus easdem sibi demonstrari postulat ait, *Vias tuas Domine demonstra mihi, & semitas tuas edoce me.* Vias solum sibi demonstrari postulat, de se confidens facile se easdem sequi posse: ac semitas edoceri vult, & in iis à Domino dirigi: viarum autem nomine præcepta decalogi hic intelliguntur: per semitas autem consilia Euangelica: ad decalogi mandata omnes omnino mortales obligantur, ad consilia vero nulli nisi qui vltro iis se subdunt. Præceptum siquidem est & Do-

Deus habet vias & semitas.

mini via, eleemosynam extrema necessitate oppressis largiri: at consilium & non nisi trames & semita, diuenditis suis & pretio in pauperes distributo, monasticam profiteri. Hinc est, quod qui consilia sequi contēdunt, maiora certamina patiantur, maioriq; discrimini expositi sint, quam qui vias ingrediuntur communes & tritas. Solent enim a p̄donibus mercatores dispoliari, non in via regia aut planitie: sed in angustiis viarum, & inuis salibus: Ita quotquot in mundi huius saltu, angustas consiliorum diuinorum semitas ingrediuntur, maius discrimen adeunt, quam qui regiam viam insistant, & publica p̄ceptorum decalogi itinera calcant.

Gen. 49.

Emblematicè & allegorice insinuauit hoc patriarcha Iacob, eum filiis benedicens dixeret: *Coluber in via, & corastes in semita, ut mordat ungulas equi, & cadat ascensor eius retrorsum.* Emblema hoc denotare voluit, diuinorum mandatorum vias non tantæ molis esse insiltere: sed vt consiliorum semitas quis secure & illa se pertranseat, hoc opus hic labor est: Hoc saltem in primis tenendum, Domini viam omnibus parandam esse.

Quatuor solent in via difficultates occurrere.

Quatuor solent, vt plurimum, in via aliqua difficultates occurrere: prima si aspera, salebrosa, & confragosa sit: quam difficultatem vt euitemus. Ioannes ait, *Erunt aspera in vias planas.* Secunda, si anfractus & implicitos labyrinthos habeat: hanc vt tollamus, dicitur: *Erunt praua in directa.* Tertia, si valles habeat profundas, ob quas descendere oporteat: hæc vt auferantur, additur, *Omnis via inimpletur.* Quarta & postrema, si scopulosus & difficilis in medio viarum mons occurrat, quem transcendere sit necesse: cuius impedimenti tollendi ratio est quam Euangelista subnectit: *Omnis mons & collis humi labitur.* Porro per montes hos viarum facilitatem impediētes, superbia, ambitio, honores, dignitatesque mundi huius intelligi queunt: atq; in horum iugis & culminibus Deus non reperitur, quippe qui in iisdem sedem non figat, nec commoretur. Notauit hoc in Canticis sponsa, dum ait: *Ecce ipse venit saliens in montibus, transilians colles.* Sed inculte superbiæ mons, quo ampliores & maiores na-

Luc. 3.

Montes honorum symbolum sunt.

Cant. 2.

ctus es à Deo gratias & charismata, eote Eccl. 3. ipsum deicere deberes profundius. Admonuit hoc ipsum Salomon. *Quanto maior es, inquit, humili te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam.* Per has autem loquendi rationes, omnes nos in moribus auferre vult sordes, vitæque maculas & imperfectiones penitus eluere.

Atq; hoc est, cuius hodie vos Auditores, Conclusio, admonitos velim. Præparete igitur vias Domini, itinera mundate, conscientias vestras purgate & complanate, animasq; vestras ad magnum illum dominum recipiendum disponite. Annuntio vobis eum in foribus esse, aduentum illius iam instare, imo adesse iam iam in limine: vias igitur peristromatis conuestite, palatium ei dignum instruite, confessiones accurate scopis, sordes omnes & congeriem scelerum euerite, penitentia vnda omnia abluite, nullumque vel minimum peccatum, aut labeculam in eo relinquire, superbiæ & magna promittentis sibi cenodoxia montes complanate: auaritiæ & libidinis valles, ne dicam abyssos, complete: negotiorum secularium labyrinthos & anfractus rescindite: dumeta denique & vepreta, & prauorum desideriorum senticeta succidite. Atq; hæc optima, eaque præstantissima, via Domino parandæ ratio.

In hoc obsecro, sanctissime animarum nostrarum Zelator, æternæ & omnipotens Deus gratia nobis tua succurre: & quandoquidem nos adire, & corda nostra in habitaculum tibi seligere voluisti, benedictionum tuarum aularis eadem adornare digneris. Hic enim, si nos ipsos intuemur, vires nostræ deficiunt, hic fatiscimus, hic nostra paupertas in tanto scilicet Principe recipiendo & iuxta merita illius palatium instruendo, apparet. nam quidquid huc conferri vndiq; conquisitum potest, tibiq; offerri nihil est, angustum est, exiguum, finitum & circumscriptum, præsertim tu infinitus cum sis & immensus, quique mundi ambitu comprehendi nequeas: Tuum igitur est, clementissime Deus, miscellas & nudas animas nostras, vt digne Creatorem suum recipiant, præparare, gratiam largiri, peccatis earum ignoscere, ad viam virtutis illas deducere, & ad-

& aduersus vitiorum insultus & impetus armare: simulque certissimam æternæ beatitudinis obtinendæ spem impertiri: quam concedere nobis omnibus dignetur, venturus propediem in mundum vnigenitus Dei filius. Amen.

DOMINICA INFRA OCTAVAM NATIVITATIS DOMINI.

Partes.

1. *Qua utilitas meditationis.*
2. *De admiratione Mariae & Ioseph.*
3. *De ruina & signo.*
4. *De Anna in templo assidueitate.*

Erant Ioseph, & Maria mater Iesu, mirantes super his quæ dicebantur de illo. Luc. 2.

FIGURA.

Exod. 15.

SACROS Moyſis libros volutanti, sacramque Templi suppellectilem intuenti, occurrunt in tabernaculo foederis duo Cherubim, qui extensas alas habentes auerſis Propitiatorium vultibus contemplantur, quod singularis admirationis signum est. Ipsum quoque in Euangelio hodierno legere videor: in quo duo noui Cherubim, Maria scilicet Deipara, & Ioseph, sanctarum meditationum alas extendentes, nouum illud Propitiatorium, Iesum Christum in templo intuentur & obtuſeſcunt. Nihil hic præter admirationes, prophetias & vaticinia occurrit; quæ vt digne exprimamus paracliti Spiritus auxilium implorandû, & in ipsum gloriosissimæ Deiparæ preces & interceſſio adhibenda. Hinc saluabimus eam verbis quibus olim paranympus Gabriel eam allocutus est, *Aue Maria,*

I
Lib. 4.

Oratorum princeps Tullius cum in quaestionibus Academicis de actione & operatione intellectus ageret, prudenter & docte admodum scripsit: *Est animorum ingeniorumque nostrorum naturale quasi quoddam pabulum, consideratio contemplatioque natura, a quo homo & erudito cogitatio est viuere.* Quod ille de rerum naturalium intuitu contemplationeque; equidem hodie de spiritua-

lium & diuinarum meditatione dicere audebo: solam nimirum rerum cœlestium, omniumque operum quæ Deus operatus est & indies operatur contemplationem, animorum nostrorum pabulum & delicias esse, hominiquæ Christiano solam hanc considerationem, vitæ & spiritus loco existere. Atque hoc modo viuere solebat Psalmographus cû diceret: *Et Meditabor in omnibus operibus tuis: id est, quidquid agam aut cogitabo, opera semper tua meditabor, & omne exercitium meum erit, admirabilia tua contempleri.*

Jeremias cum hominis iusti perfectiones describeret, ait: *Sedebit solitarius, & tacebit, quia leuauit se super se.* Omne studium scilicet hominis pii & collecti erit, solitudinem & quietem sectari, tacere, linguæ frena compescere, quo animam sanctis exercitiis distineat & pascat: idque quia sancta quadam meditatione se super se eleuabit. Tria hic essentialia contemplationis membra notanda sunt: solitudo in primis, silentium, & spiritus quædam elatio, id est, vitæ perfectio & virtutum studium.

Tres partes meditationis essentialia sunt: solitudo in primis, silentium, & spiritus quædam elatio, id est, vitæ perfectio & virtutum studium.

Prodigiosa illa animalia, quæ tot mysteriorum matres sunt, *ibant & reuerſebantur instar fulguris coruscantis:* id est, magna celeritate. Docemur hoc emblemate, magna diligentia & festinatione, ab externo operum sanctorum exercitio, ad contemplationis studium, ab actione ad meditationem, à turbis ad requiem, à strepitu ad solitudinē, à præliis ad umbram & gymnasium redeundum esse: atque in hoc animarum sanctarum perfectionem consistere.

Ezech. 1.

Hic sponsa illa in Canticis, sponsi & dilecti perfectiones enumerans pulchritudinem, labiorum & dentium decorem potissimum celebrat. *Guttur tuum sicut vinum in optimum dignum dilecto meo ad potandum, labius, ut ac dentibus illius ad ruminandum.* Per dentes hos & labia ad ruminandum apta, sanctæ exercitiū meditationis intelligere vult sponsa, simulque inuere, eos qui os ad ruminandum habent, id est res diuinas contemplandas, omni laude dignissimos esse, diuinæque maiestati gratissimos.

Cant. 7.
Sponsa dilectum à meditatione rerum diuinarum laudat.

Et quoniam ruminacionis mentio incidit, reperio in Leuitico, omnia animalia, quæ bifida-

Leuit. 11.